

Anmeldelsesdelen forstærker indtrykket af bredde. Generelle historiske værker omtales med særligt henblik på, hvad der har sønderjysk interesse, og bøger med slesvig-holstensk emneafgrænsning hentes lige så selvfølgelig ind sydfra. Hertil knytter sig endvidere kortere anmeldelser under rubrikken »Bognyt«.

»Noter og nyt« rummer først nekrologer, dernæst den lange række af årsberetninger fra museer, arkiver, andre forskningsinstitutioner og foreninger – store som små – og mønstringen slutter med en oversigt over årsskrifter og periodica.

Efter endt gennemlæsning er man temmelig imponeret. Det kan altså stadig lade sig gøre i Sønderjylland, hvad der synes en saga blot på landsplan, hvor Dansk Historisk Fællesforening i alt fald ikke har kunnet fastholde rollen som paraplyorganisation. På og mellem linierne i jubilæumsbindet lægges der ikke skjul på, at der også har været divergerende meninger i Sønderjylland, men på trods af alle brydninger er den foreliggende bog dog et vidnesbyrd om, at det er muligt at samles i det mindste til denne årlige parade. Deltagertallet er stort, men der tegner sig også billedet af en meget flittig trop Tordenskjolds soldater, som i kraft af et stort antal kasketter dukker op en utrolig masse steder. Den hundredårige synes meget livskraftig på sin brede basis og hilses hjerteligt tillykke af den halvandethundredårige, som med sit på én gang bredere og dog snævrere virkefelt nok kan føle at have fået den lettere lod.

Anders Monrad Møller

Dansk billedkunst – fra magi til galleri. Red. Keld B. Jessen, Steffen Hejlskov Larsen og John Mogensen. Seks forskellige forfattere. Systime 1989. 176 sider. Rigt illustreret.

Bogen er tænkt som en indføring i den danske kunsts historie og er en af de bedste. Seks forskellige forfattere giver en stort set homogen behandling ud fra velgennemtænkte kriterier og med det formål at ville vise kunstens funktion i de forskellige perioder. De har valgt at omtale udvalgte værker, som skal repræsentere hele stilretninger, og værkerne er sat ind i en såvel kunsthistorisk som kulturhistorisk sammenhæng.

Det er et ambitiøst projekt at behandle hele vores kunsthistorie på små 200 sider, men læseren/betragteren får en sammenhæng, der er inspireret af Arnold Hausers »Social History of Art«, hvilket er en kvalitet.

En klassisk problemstilling mellem moderne og den ældre historie viser sig uundgåeligt i et sådant oversigtsværk. Det er relativt entydigt at se den romanske og gotiske kunst i forhold til det middelalderlige katolske, feudale samfund, og tilsvarende kan »Kongemagtens billeder 1500-1770« og »Borgerskabets billeder 1770-1870« sættes i relation til de dominerende klasser og deres økonomiske basis. Det er straks sværere med »Ismernes billeder 1914-1960«, der skifter og veksler hurtigere end det kapitalistiske samfunds grundstrukturer og med »Forbrugersamfundets billeder – 1960'erne og fremefter«, hvor popart, politisk kunst, hyperrealisme og vild ekspressionisme vælter rundt imellem hinanden. Det er udtryksformer, der nok kan vurderes som reaktioner på aktuelle strømninger i samfundet eller måske snarest som reaktioner på andre kunstneriske pro-

duktioner/ismer, men hvorledes skal de hastigt skiftende billedudtryk opfattes i en større samfundsmæssig sammenhæng således som fx. den gotiske kunst, der – med rette – vurderes på baggrund af hele 1300-tallets krise? Det kan vel først gøres om hundrede år.

Man kan undre sig over, at »fra magi til galleri« temmelig ukritisk overtager den traditionelle kunsthistories udvalgskriterier, når den først og fremmest vil vise kunstens funktion. Den middelalderlige kunsts tilstræbte funktion er lige så entydig som kongemagtens selvforheligende billeder er formålsbestemte, men når vi kommer frem til romantikkens gennembrud er billedernes funktion ikke længere så direkte. Billederne »udtrykker både uendelighedslængsel og fortabelsesskræk« (s. 61), det modelstudierne »ville skildre, var kvindeligheden som idé og kvindekroppen som æstetik« (s. 63), »menneskene i Biedermeier-kulturen vendte ryggen til den store verden« (s. 71) osv. Med kunstens udgrænsning til en kultursfære forsvandt dens direkte formålsbestemthed, og den kan bedst vurderes ud fra kunstnernes reaktioner på omgivelserne og kun sjældent ud fra opdragernes ønsker. Det var vel en overvejelse værd om ikke vor tids reklamebilleder funktionsmæssigt er den naturlige arvtager af feudaltidens billeder. Adam og Eva, der arbejder i deres ansigts sved efter Syndefaldet har på mange måder deres visuelle efterkommere i den familie, hvis lykke etableres omkring morgenbordet med Kellogg's Cornflakes i firefarvetryk eller i en reklameblok på TV. »Kunsten« fra slutningen af 1700-tallet kunne så behandles som et nyt fænomen.

Axel Bolvig

PETER HARMS LARSEN: »Faktion som udtryksmiddel«, 228 s. – LISBETH BORKER og POVL ERIK BRØNDGAARD: »Den bearbejdede virkelighed – om faktion«, 104 s. samt et videobånd med samme titel. Amanda 1990. Samlet pris kr. 2038,-.

De to bøger og videobåndet udgør et samlet undervisningsmateriale om faktion, der ifølge Harms dækker »alle former for medieprodukter hvor blandingen af »fakta« og »fiktion« er interessant og problematisk, og hvor denne blanding har spillet en rolle – enten for publikums måde at opfatte og modtage budskabet på – eller for afsenderens måde at producere og fremstille sit stof på – eller, for det meste, for begge dele« (s. 12).

Videobåndet rummer bl.a. citater fra TV-avisen, Matador, Dagbog fra Beirut, Frygtens marked, Søforklaring og Rio retur. Disse citater indgår som arbejdsmateriale til de opgaver, der stilles i bogen »Den bearbejdede virkelighed«. Denne bog har tre hovedafsnit: faktion i TV, faktion i dagspressen og faktionens mål og grænser. Bogen og båndet udgør et godt undervisningsmateriale til et meget væsentligt emne. Eksemplerne om New Journalism, som opstod i 60'erne, giver et rystende godt billede af nyhedsformidlingens overgang til ren underholdning – emnerne bliver overfladiske og intetsigende, hvor personligt og »engageret« journalisterne end formulerer sig.

Peter Harms' bog »Faktion som udtryksmiddel« er snarest en uhyre grundig lærebog for mediefolk og, fordi den er anskuet ud fra medieproducenternes side, særdeles nyttig for alle faghistorikere, der ønsker at forholde sig til formidling af